

EASY LÆRINGSRAMME

MODUL 4.

DE INDIVIDUELLE OG SOCIALE EFFEKTER AF STEREOTYPER

Redaktør

Wanda Baranowska
University of Lodz, Poland

Forfattere

Wanda Baranowska, Ewa Kos, Małgorzata Kosiorek
University of Lodz, Poland

Graça Gonçalves, Marcia Silva, Guilherme Bastos
AidLearn, Consultoria em Recursos Humanos, Lda., Portugal

Mette Gabrielsen, Nerma Dedic Palomino Aedo, Charlotte Birkebæk Truelsen
HF&VUC FYN, Denmark

Teresa Papagiannopoulou, Lampros Vasileios
Olympic Training and Consulting, Greece

Andreea Emina Panaitescu
AESD, Romania

Dette EASY læringsramme modul er gratis at downloade!

EASY læringsrammen er udviklet som en del af EASY projektet, et Erasmus+ KA2 strategisk partnerskab inden for voksenuddannelse og det er licenseret under Creative Commons Attribution-NonCommercial ShareAlike 4.0 International License.

Peer review

Justyna Sztobryn- Bochomulska
Poland

Sílvia Luís
Portugal

Spyros Zafeiropoulos
Greece

Steen Henningsen
Denmark

Layout og design

Wanda Baranowska, University of Lodz
Debora Pena, Graça Gonçalves & Márcia Silva, AidLearn, Consultoria em Recursos Humanos, Lda.

Sproglig korrektur på engelsk

Michalina Baranowska, University of Lodz

Indholdsfortegnelse

4.1. INTERNALISERING AF STEREOTYPER	4
4.2. INDIVIDULLE EFFEKTER AF INTERNALISERING AF (NEGATIVE) STEREOTYPER	5
4.2.1. <i>En selvopfyldende profeti</i>	5
4.2.2. <i>Effekten af stereotype trusler</i>	7
4.2.3. <i>Indvirkning på selvværd, ambitioner og udvikling</i>	7
4.2.4. <i>At påtage sig en negativ gruppeidentitet</i>	8
4.2.5. <i>Psykiske og somatiske lidelser</i>	9
4.3. GRUPPE- OG SAMFUNDSMÆSSIGE EFFEKTER AF STEREOTYPER	10

Note:

Der bruges mange specialiserede udtryk i modulerne, så hver gang et udtryk bruges første gang, finder du en **definition** eller et **synonym** i EASY projektet i en farvet boks.

4.1. INTERNALISERING AF STEREOTYPER

Stereotyper letter den hurtige behandling af information om forskellige sociale grupper. De giver os mulighed for hurtigt at kategorisere og organisere store mængder data, hvilket kan være nyttigt i folks hverdag. Disse generaliseringer er med til at give verden mening og lette kommunikationen, fordi der findes fælles overbevisninger eller forventninger om bestemte sociale grupper (Fiske 1998).

Stereotypernes funktion i samfundet kan have både **individuelle og samfundsmæssige konsekvenser**. I denne sammenhæng er det vigtigt at nævne **internaliseringen af negative stereotyper**.

'internalisering af negative stereotyper'

er den process, hvor et individ accepterer og begynder at tro på negative overbevisninger eller stereotype om hans eller hendes sociale gruppe, hvilket i realiteten fører til internalisering af disse overbevisninger som en del af ens identitet

Når en person internt accepterer negative stereotyper relateret til den gruppe, han eller hun tilhører, kan det påvirke, hvordan han eller hun føler, opfører sig og opfatter sig selv. Internalisering kan føre til, at individet begynder at identificere sig med disse negative træk eller overbevisninger, hvilket kan påvirke deres adfærd, selvværd og udviklingsbane.

Internalisering af negative stereotyper skyldes ofte **socialt pres**, oplevelsen af konstant at blive udsat for **negative vurderinger** eller **stereotyper forbundet med en bestemt social gruppe**. **Personer**, der konstant konfronteres med **negative meninger** om deres gruppe, kan til sidst begynde **at tro på disse meninger og internalisere dem som en del af deres måde at tænke om sig selv på**.

Denne proces kan have **negative konsekvenser for den enkelte**, herunder **nedsat selvværd, reducerede muligheder for personlig vækst og en påvirkning af sociale interaktioner**. Det har også **sociale konsekvenser**. Internalisering af negative stereotyper kan føre til **social ulighed og begrænse udviklingsmulighederne** på forskellige områder i livet for særligt begavede personer (internalisering af negative overbevisninger kan være en barriere for individuel og samfundsmæssig udvikling og begrænse deres muligheder og ambitioner). **Internalisering af negative stereotyper kan føre til diskrimination og begrænse en given social gruppes muligheder for uddannelse, arbejde eller lige deltagelse i samfundet**. Negative stereotyper kan føre til spændinger og konflikter mellem forskellige sociale grupper, hvilket igen påvirker den sociale sammenhængskraft (Schmalor, Cheung 2021).

4.2. INDIVIDULLE EFFEKTER AF INTERNALISERING AF (NEGATIVE) STEREOTYPER

4.2.1. En selvopfyldende profeti

Resultater fra en række empiriske undersøgelser tyder på, at udviklingen og driften af stereotyper kan begynde i barndommen og blive forankret i voksenalderen, kan fungere ubevidst og normalt blive automatiske stereotyper, der bestemmer individernes handlinger (Levy, 2003).

Når personer bliver gjort til stereotyper, kan de tilpasse sig disse stereotyper, hvilket kan forstærke og fastholde deres stereotype overbevisninger om sig selv. Hvis en person f.eks. konstant får at vide, at han eller hun ikke er god til noget på grund af en fungerende stereotyp, kan han eller hun begynde at tro på det og derfor handle i overensstemmelse med denne overbevisning.

Som følge heraf kan en persons internaliserede stereotyper blive til autostereotyper, der fungerer ubevidst. Internaliserede autostereotyper resulterer i unødvendige begrænsninger, som derfor fungerer som en selvopfyldende profeti (Levy, 2003).

En selvopfyldende profeti er således baseret på mekanismen for **funktionel internalisering**.

'Funktionel internalisering'

er en proces, hvor et individ adopterer og internaliserer visse aspekter af en stereotyp for at tilpasse sin adfærd til de sociale forventninger eller for at undgå de negative konsekvenser forbundet med stereotypen

Når en person tror på en negativ stereotyp om sin egen gruppe, kan han eller hun internt acceptere stereotypen. Som følge heraf kan han eller hun justere sin adfærd i overensstemmelse med stereotypens idé (Burkley, Blanton, 2009). Aktiveringen af stereotyper (især negative stereotyper) kan få personer til at opføre sig på en måde, der er i overensstemmelse med stereotypen, en effekt, der kaldes adfærdsmæssig assimilation (Levy, 2003).

Funktionel internalisering af en stereotyp kan skyldes **socialt pres**, et ønske om at undgå stigmatisering eller bevidsthed om forventninger til en bestemt gruppe. Personer, der internt accepterer negative stereotyper om deres egen gruppe, kan tilpasse deres adfærd efter disse overbevisninger, selv om de ikke er i overensstemmelse med deres faktiske evner eller personlighed (Durante, 2017).

Det er en proces, der kan have negative konsekvenser for den enkelte, da den kan føre til reducerede udviklingsmuligheder, lavere selvværd og begrænset selvrealisering (Burkley, Blanton, 2009).

4.2.2. Effekten af stereotype trusler

Forbundet med den selvopfyldende profeti er **processen med stereotype trusler**. Bevidsthed om stereotyper om ens egen sociale gruppe kan føre til angst og nedsat præstation i situationer, hvor disse stereotyper er relevante. Hvis en person fra en minoritetsgruppe f.eks. er klar over en stereotyp om, at hans eller hendes gruppe ikke er god til en bestemt opgave, kan han eller hun præstere dårligere på grund af frygten for at bekræfte stereotypen.

Når en person er klar over, at han eller hun potentielt kan blive/er mål for negative stereotyper, men frygter eller føler sig truet af bekræftelsen af disse stereotyper, kan han eller hun aktivere en ugunstig adfærd, som effektivt bekræfter de opfattede stereotyper i samfundet (stereotypetrussel) (Finkelstein, Voyles, 2015).

4.2.3. Indvirkning på selvværd, ambitioner og udvikling

Stereotyper har en betydelig indvirkning på en persons selvværd. De **påvirker en persons opfattelse af sig selv** med hensyn til tildelte gruppeegenskaber og **bestemmer også en persons forventninger til sig selv**.

At blive udsat for stereotyper kan påvirke, hvordan en person opfatter sig selv. Kontinuerlig eksponering for negative stereotyper kan føre til lavere selvværd og opbygning af et negativt selvbillede. Internalisering af negative stereotyper kan derfor føre til reduceret selvværd. Negative stereotyper kan afskrække folk fra at forfølge mål eller gøre en indsats på et bestemt område (nedsat motivationsniveau), hvilket kan føre til manglende engagement og lavere selvværd. Stereotyper påvirker den måde, en person ser sine evner på. Hvis en person tror på negative stereotyper om sin gruppe, tror vedkommende måske, at han eller hun ikke har evnen til at opnå bestemte ting, hvilket begrænser hans eller hendes ambitioner og udvikling (Burkley, Blanton, 2009).

Effekten kaldes stereotype trusler og kan opleves uden decideret stereotyp behandling fra andre - bekymringen for at blive diskrimineret er nok til at skabe følelsen af trussel (von Hippel, Kalokerinos & Zacher, 2017). Stereotype trusler er tæt forbundet med stress, angst og manglende engagement, som reducerer arbejdshukommelsen og kan føre til negative holdninger og adfærdsmønstre (Hoyt & Blascovich, 2010).

Uanset om stereotyperne er positive eller negative, har de stor indflydelse på den enkeltes selvværd. Derfor er det vigtigt at opbygge bevidsthed og evnen til at genkende stereotyper og at arbejde på at udvikle mere positive og reelle selvbilleder. Det kan omfatte udvikling af selvtillid, at opdage og dyrke sine egne styrker og at åbne op for social støtte.

4.2.4. At påtage sig en negativ gruppeidentitet

Gruppeidentitet refererer til den måde, folk identificerer sig med en bestemt social gruppe på, og hvordan dette tilhørsforhold påvirker deres selvværd og den måde, de ser verden på. Den kan være baseret på en række forskellige faktorer, f.eks. **køn, alder, etnicitet, religion, seksuel orientering eller medlemskab af et bestemt samfund**. Gruppeidentitet kan påvirke sociale relationer. Medlemmer af samme gruppe føler ofte et bånd og en solidaritet, som kan føre til støtte til hinanden, men også til splittelse eller konflikter med andre grupper. Det former den måde, en person ser sig selv på. Identifikation med en bestemt gruppe kan fremme en følelse af tilhørsforhold og stolthed, men kan også have negative konsekvenser, hvis gruppen udsættes for stigmatisering eller negative stereotyper (Jetten, 2011).

'At påtage sig en negative gruppeidentitet'

Er en psykosocial process, der kan have alvorlige konsekvenser for den enkelte, både følelsesmæssigt og socialt

At påtage sig en negativ gruppeidentitet henviser til den proces, hvor et individ identificerer sig med negative stereotyper, overbevisninger eller træk, der tilskrives deres sociale gruppe. Det kan skyldes, at man internaliserer disse negative overbevisninger og tager dem til sig som en del af sin identitet (Charlesworth, 2021).

Personer, der har en negativ gruppeidentitet, kan identificere sig med de negative aspekter, der tilskrives deres sociale gruppe. De kan tro på negative stereotyper om deres gruppe og internalisere dem som deres egne overbevisninger. Det kan føre til en følelse af lavere personlig værdi, en følelse af social eksklusion og en begrænsning af udviklingsmulighederne.

Denne proces kan være **resultatet af at opleve stigmatisering eller socialt pres**. Personer, der konstant oplever negative vurderinger fra samfundet eller udsættes for negative stereotyper i forbindelse med deres gruppe, kan i sidste ende acceptere disse vurderinger som en del af dem selv (Burkley, Blanton, 2009).

4.2.5. Psykiske og somatiske lidelser

At være genstand for stereotyper kan udøve et socialt pres på et individ og tvinge ham eller hende til at leve op til visse forventninger eller kæmpe med de opfattelser, som samfundet har pålagt ham eller hende. Virkningen af negative stereotyper er unægtelig skadelig for dem, der er mål for dem. Årtiers forskning har vist, at **tilslutning til negative stereotyper kan føre til nedsat selvværd og i nogle tilfælde kan det endda resultere i psykosomatisk sygdom og død**. Hvis man giver efter for de tanker, der er forbundet med stereotyper, kan det føre til **depression, dårligere helbredelse efter sygdom og en række andre fysiologiske lidelser**.

Stereotyper, som er det kognitive grundlag for fordomme og generelle overbevisninger om en bestemt gruppe mennesker (herunder favorisering), **kan også fungere som en ekstern stressfaktor for enkeltpersoner**. Personer, der påvirkes af stereotyper, kan opleve frygt for at blive bedømt af andre, frygt for at blive bedømt ud fra stereotyper, hvilket skaber stress og usikkerhed (Burkley, Blanton, 2009). Gärtner et al. (2022) undersøgte stereotyper af mennesker med psykisk sygdom og fandt, at negative stereotyper om deres dimensioner af **varme og kompetence (se Modul 2, Stereotype Content Model)** fik dem til at udvikle **negative følelser** og dermed udvise **højere niveauer af aktiv eller passiv selvskade** end mentalt raske mennesker. I denne sammenhæng kan vi se mekanismen bag **selvstereotypisering og selvstigmatisering**.

Stereotyper kan have omfattende sociale virkninger, både på individniveau og på gruppe- og samfundsniveau.

Ny forskning peger dog også på modsatte situationer, hvor **negative stereotyper kan være nyttige for dem, de er rettet mod**. I visse sammenhænge kan negative stereotyper tydeliggøre nuværende sociale ordninger, fremme sociale sammenligninger inden for gruppen, tilfredsstillende assimilations- og differentieringsbehov og beskytte selvværdet mod stereotype fejl. **Det er klart, at en række forskellige motiver ligger til grund for tilslutningen til negative stereotyper, og derfor kan det have både negative og positive konsekvenser for den enkelte** (Burkley, Blanton 2009).

4.3. GRUPPE- OG SAMFUNDSMÆSSIGE EFFEKTER AF STEREOTYPER

På det sociale niveau fører stereotyper ofte til fordomme, dvs. negative eller skadelige overbevisninger eller holdninger til en bestemt gruppe. Det kan føre til uretfærdig behandling og **marginalisering af enkeltpersoner baseret på deres opfattede gruppemedlemskab** snarere end deres individuelle karakteristika og evner (Charlesworth, 2021).

Stereotyper har en tendens til at understøtte opretholdelsen af **sociale uligheder, da de påvirker den måde, hvorpå grupper opfattes** og behandles på forskellige områder af livet, såsom beskæftigelse, uddannelse eller sundhedspleje.

I forbindelse med stereotypernes funktion ses **selvudelukkelse hos personer, der er udsat for negative stereotyper**. Disse personer kan internalisere negative overbevisninger og undgå visse situationer eller muligheder i den overbevisning, at de ikke har ret til dem eller ikke vil få succes på grund af stereotyper (Rodríguez-García, 2016). **Derved forstærkes de stereotype vurderinger af den gruppe, de tilhører.**

Stereotyper begrænser den enkeltes evner, hvilket kan føre til en reduktion af ambitioner, karrierevalg eller aktiviteter, der kan bidrage til personlig udvikling, men som **også kan bidrage til udviklingen af gruppen og samfundet som helhed.**

Stereotyper kan påvirke, hvordan grupper opfatter sig selv, og hvordan de identificerer sig selv. Nogle gange **forsøger grupper at trodse stereotyper, hvilket kan føre til en stærkere fællesskabsfølelse, men også til at forstærke adskillelsen mellem forskellige sociale grupper.**

Stereotyper kan påvirke den måde, hvorpå folk opfatter information om andre, hvilket fører til forvrængede opfattelser og bedømmelse af folk baseret på deres medlemskab af bestemte grupper (Rodríguez-García, 2016). Tildeling af mennesker til sociale kategorier, der er knyttet til stereotyper, udføres gennem stigmatiseringsprocessen, dvs. social afgrænsning af en gruppe eller **stigmatiserede** mennesker eller **såkaldt labelling**. Stigmatisering understreger et overdrevet træk ved en given person udelukkende baseret på dennes tilhørsforhold til en given social gruppe, der udelukker andre grupper. Når en person bliver stigmatiseret, udvikler han/hun forventninger om at overholde adfærdsnormer, der er i overensstemmelse med et tildelt stigma (Kilian, 2018). Der spilles en slags 'spil' i kommunikation og relationer mellem mennesker, hvilket illustreres godt af det mønster af **oplevet trussel**, som Santos et al. præsenterer (2023).

Figur 1. Stereotyper, kilder vs. mål for truslen

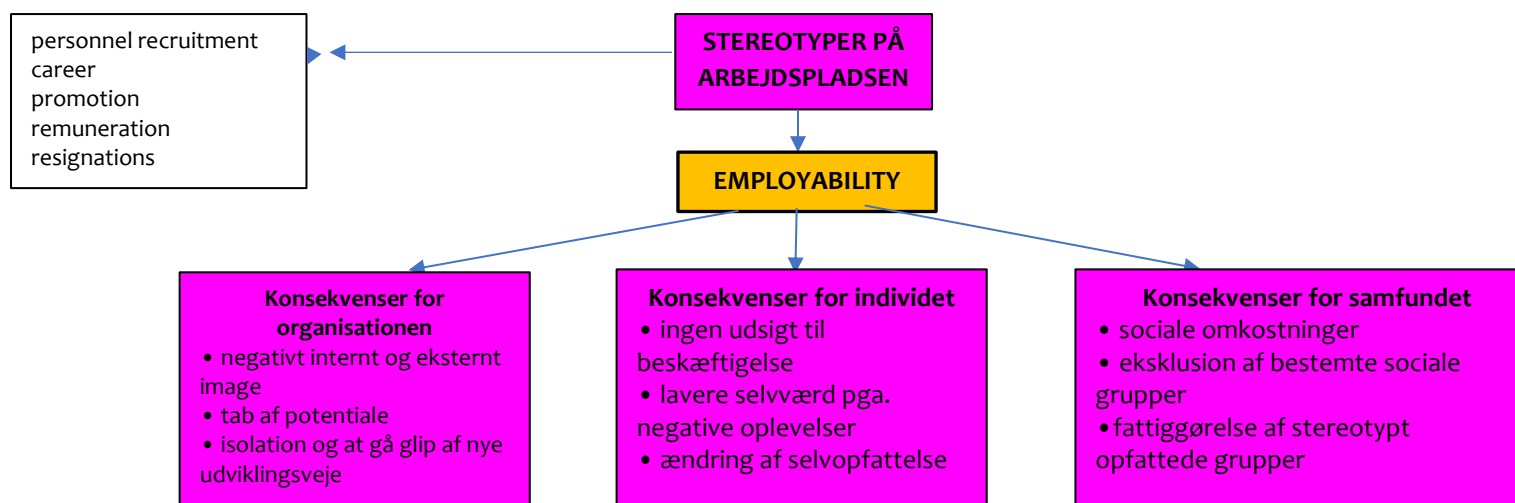
Kilde til truslen	Målet for truslen	
	SELVET	GRUPPEN
Selvet	<p>Trussel mod selvopfattelse Jeg er bange for, at selve adfærden bekræfter dig i, at de negative stereotyper om deres gruppe er sande for ham selv.</p>	<p>Trussel mod gruppebegrebet Jeg er bange for, at selve adfærden bekræfter dig i, at din gruppes negative stereotyper er sande for din gruppe.</p>
Medlemmer af udgruppen	<p>Trussel mod eget omdømme (udgruppe) Jeg er bange for, at selve adfærden vil bekræfte medlemmerne af den eksterne gruppe i, at de negative stereotyper om deres gruppe er sande, og at individet derfor vil blive dømt og mishandlet af den eksterne gruppe.</p>	<p>Trussel mod eget omdømme (udgruppe) Jeg frygter, at adfærden i sig selv bekræfter medlemmerne af den eksterne gruppe i de negative stereotyper om gruppen, og at personen derfor vil blive dømt og dårligt behandlet af den eksterne gruppe.</p>
Medlemmer af indgruppen	<p>Trussel mod eget omdømme (indgruppe) Jeg frygter, at selve adfærden bekræfter medlemmerne af den indre gruppe i, at de negative stereotyper om din gruppe er sande, og at den enkelte derfor vil blive dømt og dårligt behandlet af den indre gruppe.</p>	<p>Trussel mod eget omdømme (indgruppe) Jeg frygter, at selve adfærden bekræfter medlemmerne af den indre gruppe i de negative stereotyper om din gruppe, og at personen derfor vil blive bedømt og mishandlet af den indre gruppe.</p>

Kilde: Santos et.al. (2023: 1640), efter Shapiro i Neuberg (2007)

Stereotyptrussel karakteriseres som en form for trussel mod den sociale identitet og udløses af en situation, hvor en negativ stereotyp skabes af en social gruppe, som devalueres af eller i forhold til en anden gruppe (Pennington et al., 2016). Situationen med identitetskonflikt, som fremgår af Santos et. als. skema (2023), udløser frygt/angst og øger individets sårbarhed (som sig selv og som gruppe-medlem) over for negative stereotyper.

Stereotyper (og diskrimination baseret på dem) har vigtige **konsekvenser på arbejdsmarkedet** og påvirker den enkeltes beskæftigelsesmuligheder i organisationer. Det fremgår tydeligt af et diagram udviklet af Bednarska-Wnuk og Syper-Jędrzejak (2016), som viser **konsekvenserne af stereotyper for organisationer, enkeltpersoner og samfundet**.

Figur 2. Konsekvenserne af stereotyper på arbejdspladsen for employability

Kilde: Bednarska-Wnuk, Syper-Jędrzejak, 2016, p. 96

Forfatterne til diagrammet påpeger, at **rekruttering og udvælgelse af personale** samt **forfremmelses- og karrierepolitikker** er processer, **der er meget følsomme over for stereotypernes indflydelse**. Lederen eller HR-medarbejderen, der gennemfører dem, evaluerer ikke kun kvalifikationer og resultaterne hos kandidaten til ansættelse eller forfremmelse, men også hans eller hendes andre kvaliteter og egenskaber, såsom personlighed, adfærd, færdigheder, potentiale for succes eller bredt forstået egnethed til organisationen. Hvis **stereotyper eller fordomme er til stede i overbevisningerne hos dem, der kører disse processer**, kan **en person eller gruppe af mennesker blive foretrukket eller afvist** i forbindelse med rekruttering eller forfremmelse. Vi kan forvente, at i kølvandet på handlinger fra enkelte, stereotypetænkende personer, der er ansvarlige for ansættelses- og forfremmelsespolitikker, løber hele organisationen en risiko for 'tab' og bidrager desuden til negative sociale fænomener (f.eks. **udelukkelse** og **fattiggørelse** af visse sociale grupper).

'Fattiggørelse'

en social proces, der sænker levestandarden for enkeltpersoner eller samfund; med andre ord at blive fattigere

Sammenfatning

Stereotyper og stereotypisering har dybe konsekvenser på individ-, gruppe- og samfundsniveau. De forårsager diskrimination, stigmatisering og selvstigmatisering, forstyrrer kommunikationen mellem sociale grupper og reducerer kvaliteten af mellemmenneskelige relationer. De bidrager til at fastholde fordomme mod specifikke grupper, hvilket påvirker kulturen og de sociale normer. Oplevelsen af diskrimination og stigmatisering i forbindelse med stereotyper kan føre til mentale sundhedsproblemer som angst, depression eller lavt selvværd.

Bibliografi

- Bednarska-Wnuk I, Syper-Jędrzejak M. (2016). THE MEANING OF STEREOTYPES IN THE WORKPLACE IN RESPECT OF EMPLOYABILITY, *Journal of Positive Management* 6(2):88. <https://doi.org/10.12775/JPM.2015.012>
- Burkley M., Blanton H. (2009). The Positive (and Negative) Consequences of Endorsing Negative Self-stereotypes, *Self and Identity*, 8:2-3, p.286-299, <https://doi.org/10.1080/15298860802505202>
- Charlesworth, T. E. S., Yang, V., Mann, T. C., Kurdi, B., & Banaji, M. R. (2021). Gender Stereotypes in Natural Language: Word Embeddings Show Robust Consistency Across Child and Adult Language Corpora of More Than 65 Million Words. *Psychological Science*, 32(2), 218–240. <https://doi.org/10.1177/0956797620963619>
- Durante F., Tablante C. B., Fiske S. T. (2017). Poor but warm, rich but cold (and competent): Social classes in the stereotype content model. *Journal of Social Issues*, 73(1), 138–157. <https://doi.org/10.1111/josi.12208>
- Finkelstein LM, King EB, Voyles EC (2015) Age metastereotyping and cross-age workplace interactions: a meta view of age stereotypes at work. *Work Aging Retire* 1:26–40
- Fiske, S. T. (1998). Stereotyping, prejudice, and discrimination. In D.T. Gilbert, S.T. Fiske, & G. Lindzey (Eds.), *The handbook of social psychology* (pp. 357–411). New York: McGraw-Hill.
- Gärtner, L., Asbrock, F., Euteneuer, F., Rief, W., Salzman, S. (2022). Self-Stigma Among People With Mental Health Problems in Terms of Warmth and Competence, *Front. Psychol.* 13, <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.877491>
- Hentschel T, Heilman ME and Peus CV (2019) The Multiple Dimensions of Gender Stereotypes: A Current Look at Men’s and Women’s Characterizations of Others and Themselves. *Front. Psychol.* 10:11. <http://dx.doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00011>
- Hoyt, C. L., & Blascovich, J. (2010). The role of leadership self-efficacy and stereotype activation on cardiovascular, behavioural, and self-report responses in the leadership domain. *The Leadership Quarterly*, 21(1), 89–103. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2009.10.007>
- Jetten, J., Haslam, S. A., Haslam, C. (Eds.). (2011). *The social cure: Identity, health, and well-being*. Psychology Press.
- Kilian, M. (2018). INDIVIDUAL AND SOCIAL CONSEQUENCES, *Forum Pedagogiczne*, 2: 241, <https://doi.org/10.21697/fp.2018.2.17>
- Levy, B.R. (2003). Mind matters: cognitive and physical effects of aging self-stereotypes. *J Gerontol B* 58: p.203–p. 211
- Pennington, C.R., Heim, D., Levy, A.R., & Larkin, D.T. (2016). Twenty years of stereotype threat research: A review of psychological mediators. *PLOS One*, 11(1), 1–25. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0146487>
- Rodríguez-García, D., Solana-Solana, M., & Lubbers, M. J. (2016). Preference and prejudice: Does intermarriage erode negative ethno-racial attitudes between groups in Spain? *Ethnicities*, 16(4), 521–546. <https://doi.org/10.1177/1468796816638404>

Santos, J., Andrade, E., Benevides, K. *et al.* (2023) Does gender stereotype threat affects the levels of aggressiveness, learning and flow in gamified learning environments?: An experimental study. *Educ Inf Technol* 28, 1637–1662 (2023). <https://doi.org/10.1007/s10639-022-11220-3>

Schmalor, A., Cheung, B.Y., Heine, S.J. (2021), Exploring people's thoughts about the causes of ethnic stereotypes. *PLoS ONE* 16(1): e0245517. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0245517>

Shapiro, J.R. & Neuberg, S.L (2007). From stereotype threat to stereotype threats: Implications of a multi-threat framework for causes, moderators, mediators, consequences, and interventions. *Personality and Social Psychology Review*, 11(2), 107–130.

von Hippel, C., Kalokerinos, E. K., & Zacher, H. (2017). Stereotype threat and perceptions of family-friendly policies among female employees. *Frontiers in Psychology*, 7, Article 2043. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.02043>